

۲۴۵۶

آیه الله العظمیٰ مکارم شیرازی

تہیہ و تنظیم:
ابوالقاسم علیان نژادی دامغانی

فهرست‌نویسی پیش از انتشار: توسط انتشارات امام علی بن ابی‌طالب (ع).

سرشناسه: علیان‌نژادی، ابوالقاسم، ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور: حُسن خُلُق / تألیف ابوالقاسم علیان‌نژادی

مشخصات نشر: قم: انتشارات امام علی بن ابی‌طالب (ع)، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۲۱۶ص.

شابک:

ISBN: 978-964-533-217-2

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: اخلاق اسلامی

موضوع: خُلُق و خو - جنبه‌های مذهبی - اسلام

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ج ۵ ع ۸ / BP ۲۴۷/۸۱

رده‌بندی دیوبند: ۲۹۷/۶۱

شماره کتاب‌سازی: ۳۸۷۲

ناشر برتر

پورتال نمایانگاه بین‌المللی کتاب نهران

حُسن خُلُق

تهیه و تنظیم: ابوالقاسم علیان‌نژادی

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

صفحه و قطع: ۲۱۶ صفحه / رقعی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴

چاپخانه: سلیمان‌نژاده

ناشر: انتشارات امام علی بن ابی‌طالب (ع)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۲۱۷-۲

قم - ابتدای خیابان شهدا - کوی آمار (۲۲) - پلاک ۱۵

تلفن: ۳۷۷۳۲۴۷۸ دورنگار: ۳۷۸۴۰۰۹۹

www.imamallpub.ir

قیمت: ۷۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه ۱۳

فصل اول: نَدش حُسن خُلق در زندگی انسان / ۱۷

۱. کامل ترین مؤمنان ۱۹

رابطه ایمان و حُسن خُلق ۱۹

ظرفیت انسان‌ها متفاوت است ۲۰

جاذبه حُسن خُلق ۲۱

۲. اسباب کمال ایمان ۲۳

بسته شدن راه نفوذ گناهان ۲۳

حُسن خُلق ۲۴

فلسفه حُسن خُلق ۲۵

۳. با فضیلت ترین انسان‌ها ۲۷

نشانه‌های برترین انسان‌ها ۲۷

اخلاق اجتماعی عامل مهم پیشرفت ۲۸

موانع راه ۲۹

۴. صفات نجات بخش ۳۳

صداقت عامل نجات ۳۴

- ۳۴ حیا و خودداری از کارهای زشت
- ۳۵ حُسن خُلُق
- ۳۵ نقش شکر نعمت در ترک گناهان
- ۳۷ ۵. صفات پیامبران
- ۴۳ ۶. خوشا به حال آنها
- ۴۳ ۱. مواضع و فروتنی
- ۴۴ ۲. سب و کار حلال
- ۴۵ ۳. پاکیزگی درون
- ۴۶ ۴. حُسن خُلُق
- ۴۷ ۷. حیات طیبه
- ۴۷ اهمیت قناعت
- ۴۹ معنای قناعت
- ۵۰ حُسن خُلُق
- ۵۱ تفسیر حیات طیبه
- ۵۳ ۸. ویژگیهای مؤمن
- ۵۳ ۱. پاکیزگی در کسب و کار
- ۵۵ ۲. پاکیزگی درون
- ۵۵ ۳. اتفاق در راه خدا
- ۵۵ ۴. کم حرفی
- ۵۷ ۹. اهمیت حُسن خُلُق
- ۵۷ رابطه کمال عقل و حُسن خُلُق
- ۵۸ حُسن خُلُق معجزه پیامبر ﷺ
- ۵۹ حُسن خُلُق در کلام معصومین علیهم السلام

۱۰. برترین حسب و شرف ۶۱
- عقل مهم‌ترین سرمایه ۶۱
- خودبرترینی عامل تنهایی ۶۲
- برترین حسب و شرف ۶۲
- سرچش، زُعب ۶۳
- زُعب در کلام معصومین علیهم‌السلام ۶۳
۱۱. بهترین‌ها ۶۷
- اهمیت اخلاق ۶۷
- اخلاق نیکو از معجزات پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ۶۸
- پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و جوان خشن ۶۸
- چرا خشونت؟ ۶۹
۱۲. نشانه‌های کرامت ۷۱
- معنای کرم ۷۱

فصل دوم: نمونه‌هایی از حُسن خُلُق (۵)

۱۳. درهای نیکوکاری ۷۷
- مفهوم گسترده نیکوکاری ۷۷
۱۴. اظهار محبت ۸۱
- نقش محبت در جامعه اسلامی ۸۱
- عقل به چه معناست؟ ۸۲
- روش محبت کردن ۸۳
- تبلیغ چهره به چهره ۸۳

۱۵. شوخی در حدّ اعتدال ۸۵
- شوخی مجاز است یا غیر مجاز ۸۵
- رعایت اعتدال، سفارش اسلام در هر چیز ۸۷
۱۶. ادخال سرور در قلب مؤمن ۸۹
- محبت یا خشونت؟ ۸۹
- افزودگی، مشکل عصر ما ۹۰
- ادخال سرور عملی ۹۱
۱۷. روی گستاخ؛ سرمایه تمام نشدنی ۹۳
- چگونه نرّه‌ها را زود در پاسخ دهیم؟ ۹۳
- راز موفقیت عام در سایر امور ۹۴
- معمولاً بر عکس عمل می‌کنیم ۹۵
- پذیرش اسلام ثمره اخلاقی است ۹۶
۱۸. دعوت به نیکی‌ها یا اعمال نیکه ۹۹
۱. اجتهاد ۱۰۰
۲. صدق ۱۰۰
۳. ورع ۱۰۱
- تفاوت تبلیغ زبانی و عملی ۱۰۱
- میوه‌های درخت عمل ۱۰۱
۱۹. بهترین فضایل اخلاقی ۱۰۳
- مقابله به مثل، یا مقابله به ضد؟ ۱۰۴
- داستانی از امام مجتبی علیه السلام ۱۰۴
۲۰. خداوند، مهربانان را دوست دارد ۱۰۷
- اقسام صفات خداوند ۱۰۷
- صفات جمال و جلال ۱۰۷

- ۱۰۸ صفات فعل
- ۱۰۹ وظیفه ما چیست؟
- ۱۰۹ سیر و سلوک
- ۱۱۱ ۲۱. خوشرویی و محبت
- ۱۱۲ عامل جلد، محبت
- ۱۱۳ پوشش خوب برای عیوب
- ۱۱۵ ۲۲. صفات مؤمن
- ۱۱۶ نرمش کردن و سخت‌گیری نکردن
- ۱۱۷ مؤمنان نرم‌خو هستند
- ۱۱۹ ۲۳. سه صفت مهم
- ۱۲۰ الف) رابطه انسان و خدا
- ۱۲۰ چگونه بدانیم ملکه عدالت داریم؟
- ۱۲۱ ب) رابطه انسان و دوستان
- ۱۲۲ ج) رابطه انسان با دشمنان
- ۱۲۳ حلیم کیست؟
- ۱۲۳ بردباری در روایات اسلامی
- ۱۲۷ ۲۴. آبروی ما را حفظ کنید!
- ۱۲۷ دو مطلب مهم
- ۱۲۸ اهمیت زبان
- ۱۲۸ راه کنترل زبان
- ۱۳۱ ۲۵. آفت قلب
- ۱۳۱ معانی قلب
- ۱۳۲ انسان اجتماعی است یا نه؟
- ۱۳۳ راه‌های نفوذ در دیگران

فصل سوم: میوه‌های مادی (دنیوی) این شجره طیبه / ۱۳۵

- ۱۳۷ ۲۶. گنج‌های روزی
- ۱۳۷ جایگاه حُسن خُلق در اسلام و قرآن
- ۱۳۸ حُسن خُلق و رونق کسب و کار
- ۱۳۹ ارتباط حُسن خُلق و وسعت رزق و روزی
- ۱۴۱ ۲۷. بهترین رفیق
- ۱۴۱ زندگی دستجمعی و ضرورت داشتن دوست
- ۱۴۲ چرا بهترین رفیق حُسن خُلق است؟
- ۱۴۵ ۲۸. شایع‌ترین ۵ سفر
- ۱۴۶ معجزه اخلاص
- ۱۴۷ چگونگی برخورد با غیر امانان
- ۱۴۹ ۲۹. صفات چهارگانه مؤمن
- ۱۴۹ سخت‌گیری
- ۱۵۳ ۳۰. چگونگی معاشرت با مردم
- ۱۵۳ اسلام دین اجتماعی
- ۱۵۴ حُسن معاشرت
- ۱۵۷ ۳۱. راه نفوذ در دیگران
- ۱۵۸ چگونه می‌توان در دیگران نفوذ کرد؟
- ۱۶۱ ۳۲. بهترین زندگانی
- ۱۶۱ زندگی همراه با حُسن خُلق
- ۱۶۲ انتقادپذیری و سعه صدر
- ۱۶۳ اسباب ورود به بهشت
- ۱۶۵ قناعت، بهترین ثروت‌ها
- ۱۶۷ جهالت عجب و خودپسندی

فصل چهارم: ثمرات معنوی (اخروی) حُسن خُلُق / ۱۶۹

- ۱۷۱ ۳۳. غرفه‌های خاص بهشتی
- ۱۷۲ ۱. سخنان نرم و مؤدبانه
- ۱۷۲ ۲. کمک به دیگران
- ۱۷۲ ۳. افشای سلام
- ۱۷۳ ۴. مداخلت در صیام
- ۱۷۳ ۵. نماز شب و راز رازهای شبانه
- ۱۷۵ ۳۴. همسایگان پیامبر ﷺ در جهان آخرت
- ۱۷۶ راز اهمیت اخلاق پسندیدنی
- ۱۷۹ ۳۵. روش جلب محبت
- ۱۸۰ تقابل ثروتمندان مغرور با پیامبران الهی
- ۱۸۱ توطئه خطرناک دشمن
- ۱۸۳ ۳۶. نزدیکترین افراد به پیامبر ﷺ
- ۱۸۳ رابطه اعمال با قرب به پیامبر ﷺ
- ۱۸۴ اهمیت صداقت و امانت‌دار بودن
- ۱۸۵ حُسن خُلُق و ارتباط نزدیک با مردم
- ۱۸۶ خدمات انقلاب اسلامی
- ۱۸۶ وهابیت از اسلام بیگانه است
- ۱۸۹ ۳۷. سنگین‌ترین عمل
- ۱۸۹ «میزان» در معارف دینی
- ۱۹۰ چیزهایی که میزان اعمال را سنگین می‌کند
- ۱۹۱ مؤمن عبوس نیست
- ۱۹۱ سه مصداق حُسن خُلُق

فصل پنجم: آثار شوم بد اخلاقی / ۱۹۳

۳۸. ثمره ترشرویی ۱۹۵
- اسباب تنهایی و دشمنی ۱۹۵
- و هابی های خشن، بویی از اسلام نبرده اند ۱۹۶
- ترشرویی مکروه است یا حرام؟ ۱۹۷
- ترشرویی واجب! ۱۹۷
۳۹. سرانجام مکر و خدعه و غش و خیانت ۱۹۹
- نفس مکر ۲۰۰
- معنای - عه ۲۰۰
- غش و خیانت ۲۰۱
- سوء خلق ۲۰۱
- دنیای بدون این صفات رسیده ۲۰۱
۴۰. بد اخلاقی ۲۰۳
- آثار سوء خلق ۲۰۳
- عوامل روحی و روانی بد اخلاقی ۲۰۴
- عوامل اجتماعی و جسمانی سوء خلق ۲۰۶
- روایت علی علیه السلام از خلق و خوی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله ۲۰۷
- بدخویی در روایات اسلامی ۲۰۹
- منابع و مأخذ ۲۱۱

مقدمه:

«اهمیت حُسن نطق» بر هیچ کس پوشیده نیست؛ چرا که «خوش رویی و محبت» از جمله صفات پیامبران و از «بهترین فضایل اخلاقی» و جزء «صفات بجاانیتش» و یکی از «اسباب کمال ایمان» و از «ویژگی‌ها و صفات مؤمن» محسوب می‌شود.

«خوشا به حال آن‌ها» که «چگونگی معاشرت با مردم» و «روش جلب محبت» را فرا گرفته و با اظهار محبت و رفتار موزین اخلاقی و خُلق حَسَن «ألفت قلب» ایجاد کرده و راه نبرد در دیگران را یافته و به «بهترین زندگانی» و «سنگین‌ترین اعمال» و «درهای نیکوکاری» و «بهترین رفیق» رسیده‌اند و در نتیجه «گنج‌های روزی» را فتح کرده و «نزدیک‌ترین افراد به پیامبر ﷺ» شده و صاحب «حیات طیبه» گردیده و «غرفه‌های خاص بهشتی» را از آن خود کرده‌اند.

آیا می‌دانید که چرا «خداوند مهربانان را دوست دارد» و مؤمنان

را به رعایت مسایل اخلاقی از جمله «سه صفت مهم»: «ادخال سرور در قلب مؤمن» و «مشایعت همسفر» و «شوخی در حدّ اعتدال» سفارش کرده است؟

زیرا «روی گشاده سرمایه تمام نشدنی» و از جمله «صفات چهارگانه مؤمن» و از «نشانه‌های کرامت» و «برترین حسب و شرف» است و انسان را در ردیف «کامل‌ترین مؤمنان» و «با فضیلت‌ترین انسان‌ها» و «بهترین‌ها» قرار داده و جزء «همسایگان پیامبر ﷺ» در بهشت قرار می‌دهد و خواهد کرد.

پس بیایید! «بد اخلاقی»ها دست برداشته و «دعوت به نیکی‌ها با اعمال نیک» را شروع کنید. خود قرار داده و به سفارش حضرات معصومین علیهم‌السلام که فرمودند: «بر من ما را حفظ کنید» عمل نموده، تا از «ثمره ترش‌رویی» در امان بوده و به «سرانجام مکر و خدعه و غش و خیانت» گرفتار نشویم.

* * *

با توجه به اهمیت فوق‌العاده برخوردار خوردن و صحیح با دیگران، و شکایت‌های فراوانی که از کج خلقی و «بد اخلاقی‌ها» و سوء رفتارها در نامه‌های استفتاء و به صورت حضوری و شفاهی مطرح می‌شود، تصمیم گرفته شد کتابی در این زمینه نوشته شود. بدین جهت مباحث اخلاقی مختلف استاد اخلاق، مرجع عالیقدر، حضرت آیه‌الله العظمی مکارم شیرازی (مدّ ظلّه العالی) که در منابع مختلف وجود داشت، پس از تحقیق و بازنگری و حذف

مباحث تکراری و توضیحات لازم و ذکر منابع، به شکل کنونی تقدیم شما خوانندگان محترم می‌شود.

از خداوند متعال، که اخلاق فوق‌العاده زیبای پیامبر ﷺ و خلق نیکوی او را عامل گسترش اسلام بیان کرده، می‌خواهیم که به ما توفیق تبحر به این صفت زیبای اخلاقی را عنایت کرده، و این خدمت کوچک را به لطف و بزرگواریش قبول فرماید.

ابوالقاسم علیان نژادی

قم - حوزه علمیه - مدرسه امام سجاد علیه السلام

۹۳/۱۰/۶

www.ketab.ir